

มติ 11.3 ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ

(1) ที่มาและความสำคัญ

มติ 11.3 ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ เป็นมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2561 มติที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 มีมติเห็นชอบ ต่อมา ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2562 มีมติรับทราบมติ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการตามมติฯ ที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับงบประมาณในปี 2563 และปีงบประมาณต่อไป ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

(2) สรุปความคืบหน้ามติ

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
1. ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข โดย กรมควบคุมโรค ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นแกนหลักในการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนาระบบจัดการ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ โดยการพัฒนาเครือข่าย และกลไกสนับสนุน เฝ้าระวัง รวมถึงการพัฒนา บังคับใช้ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการสร้างและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเข้าถึงได้ง่าย โดยคำนึงถึงทุกกลุ่มวัย รวมทั้งกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง และพัฒนาระบบการจัดการแก้ไขปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน โดยมีแผนงานและตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล พร้อมพัฒนาเครื่องมือวัดสำหรับ	คณะทำงานพัฒนาระบบจัดการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - กรมอนามัย ได้พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารตอบโต้ข่าวหรือข้อมูลเท็จ เรียกว่า Risk Response for Health Literacy: RRHL ที่ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน อาทิ หน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เอไอเอ สมาคมส่งเสริมความรู้ไทย เป็นต้น ซึ่งมีการถอดบทเรียนในช่วงแรก พบว่า เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่จะตอบโต้ข่าวหรือข้อมูลเท็จ มีการบริหารจัดการที่ยังต้องร่วมกันพัฒนาต่อ และปัญหาของการรวมข้อมูลเป็นคลังความรู้เดียวกันที่ปัจจุบันยังเป็นลักษณะเชื่อมโยงข้อมูลไปยังหน่วยงานต่างๆ - กรมควบคุมโรค ดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ที่ 2 เร่งขับเคลื่อนทางสังคม สื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ

ชื่อบริษัท	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ดำเนินการ ในทุกระดับ		<p>ระดับชาติ 5 ปี และใช้ไลน์แอตในการสื่อสารให้ความรู้</p> <p>- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กำหนดให้เรื่อง Health Literacy เป็นงานสำคัญขององค์กร ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนที่เน้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) สร้างกลไกประสานงานขับเคลื่อน 2) สนับสนุนและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพของประเทศ 3) ขยายผลสู่พื้นที่และสร้างพื้นที่ต้นแบบ 4) พัฒนาศักยภาพและสร้างเครือข่ายในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ รวมถึงการพัฒนาระบบการจัดการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ผ่านช่องทางดิจิทัลไปยังหน่วยงานพันธมิตร อาทิ กระทรวงสาธารณสุขสาธารณสุขจังหวัด หมอชาวบ้าน รามาชาแนล NECTEC ชัวร์ก่อนแชร์ เป็นต้น พัฒนาเว็บเพจที่รวบรวมวิธีการสร้างความรอบรู้ และมีกลไกตรวจสอบข่าวลวงด้วยระบบดิจิทัล (Digital Fact Checking) ด้านสุขภาพ ที่เรียกว่า Cofact</p> <p>- สำนักบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย พัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับติดตามข้อมูลด้านสุขภาพ “ไทยสุข”</p>

ช้อมูลติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
	<p>แนวทางระดับชาติในการพัฒนาโลก สนับสนุนเฝ้าระวัง และบังคับใช้กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการ สร้างและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้าน สุขภาพที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เข้าถึง ได้ง่าย</p>	
	<p>แนวทางระดับชาติในการแก้ไขปัญหา และรับเรื่องร้องเรียนจากการได้รับ ผลกระทบจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สุขภาพที่เป็นเท็จ</p>	
	<p>แผนงานและตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงาน ต่างๆ ในการดำเนินงานขับเคลื่อนฯ</p>	
<p>2. ขอให้ กระทรวงการคลัง กระทรวง พาณิชย์ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็น หลักร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ พัฒนา แนวทางสนับสนุนให้เกิดการประกอบ กิจการ ที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อโรคไม่ ติดต่อ โดยใช้ทั้งกลไกภาษี กลไกการเงิน การคลัง และอื่น ๆ รวมถึงการสนับสนุน ผู้ประกอบการในการสร้างผลิตภัณฑ์ สินค้า/บริการที่สะท้อนคุณค่าที่ส่งผลดี และคุ้มครองผู้บริโภค</p>	<p>คณะทำงานพัฒนาแนวทางส่งเสริมการ ประกอบกิจการที่รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อลดความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อ</p>	
	<p>แนวทางสนับสนุนให้เกิดการประกอบ กิจการที่รับผิดชอบต่อสังคมที่ช่วยลด ความเสี่ยงต่อปัญหาโรคไม่ติดต่อ</p>	<p>- กรมควบคุมโรคร่วมกับภาคีเครือข่าย ผลักดันมาตรการภาษีในกลุ่มผลิตภัณฑ์ อาหารสำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยว ผงชูรส โดยได้หารือร่วมกับกรมสรรพสามิต และผู้ประกอบการแล้ว แต่ด้วย สถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน อาจจะยังไม่เหมาะสม</p> <p>- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและ ยา ดำเนินการสนับสนุนการลดปริมาณ โซเดียมในอาหาร ด้วยมาตรการต่างๆ อาทิ ทบทวนเกณฑ์ปริมาณโซเดียมที่ ได้รับต่อวันสำหรับการแสดงฉลาก โภชนาการ ส่งเสริมการปรับสูตร</p>

ชื่อบริษัท	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
		<p>ผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปในกลุ่มอาหารกึ่งสำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยว เครื่องปรุงรส อาหารแช่เยือกแข็ง แช่เย็น โดยความร่วมมือของภาคอุตสาหกรรม มีการแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร “ทางเลือกสุขภาพ” Healthier Logo เป็นต้น</p>
	<p>แนวทางสนับสนุนผู้ประกอบการในการสร้างแบรนด์สินค้า/บริการที่สะท้อนคุณค่าที่ส่งผลดีต่อผู้บริโภค</p>	
<p>3. ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย เป็นหลักร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ ขับเคลื่อนนโยบายเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพผ่านกลไกคณะกรรมการนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ และทีมหมอครอบครัว ร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และกองทุนหลักประกันสุขภาพกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพ ทั้งระดับบุคคล ทุกกลุ่มวัย รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มเปราะบาง ครอบครัว ชุมชน องค์กร และสังคม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อทุกกลุ่มวัย</p>	<p>คณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประเด็นความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ</p> <p>แนวทางการบรรจุประเด็นความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ ผ่านกลไกคณะกรรมการนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ กลไกทีมหมอครอบครัวในแต่ละพื้นที่ และคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ และกองทุนหลักประกันสุขภาพกรุงเทพมหานคร</p>	<p>- สำนักบริหารยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย มีการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ผ่านกลไก พชอ. ที่ดำเนินงานในประเด็นการป้องกัน NCDs จำนวน 110 แห่ง (มี 46 แห่งที่เลือกทำประเด็นการป้องกัน NCDs เป็นอันดับ 1) แต่ลักษณะการทำงานยังเป็นกิจกรรมอีเว้นท์ ยังไม่ถึงการสร้างความรู้ให้เกิดการจัดการตนเองได้</p> <p>- กรมอนามัย พัฒนากลไกต้นแบบสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ 16 แห่ง เป็นองค์กรความรู้ด้านสุขภาพตามแนวคิด V-shape 6 ขั้นตอน ได้แก่</p>

ข้อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
		<p>การเข้าถึง เข้าใจ โต้ตอบซักถาม แลกเปลี่ยน ตัดสินใจ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม และบอกต่อ และ 10 องค์ประกอบขององค์กรรอบรู้ด้าน สุขภาพ เพื่อให้สถานีนอนมัยเฉลิมพระ เกียรติมีระบบงานและการบริการที่มุ่ง ให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์จากข้อมูล องค์ความรู้ และ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ จนเกิดผลลัพธ์ ทางสุขภาพที่ดีขึ้น</p>
<p>4. ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข โดย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับสำนักงาน ประกันสังคม กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และกองทุน รักษาพยาบาลองค์กรปกครองส่วน</p>	<p>แนวทางการบูรณาการและการบริหาร จัดการกับกองทุนต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายเสริมสร้างความ รอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาโรคไม่ติดต่อ</p> <p>ชุดสิทธิประโยชน์หลักที่ครอบคลุมถึง ผลิตภัณฑ์และบริการที่ช่วยพัฒนาขีด ความสามารถของประชาชนในการดูแล สุขภาพตนเอง และ/หรือเสริมสร้างความ รอบรู้ด้านสุขภาพในการจัดการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ</p>	

ชื่อบริการ	เป้าหมายของบริการ	ความก้าวหน้าของบริการ
<p>ท้องถิ่น ดำเนินการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์หลักในด้านสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค สำหรับทุกกองทุน ที่ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ในสังคม ของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชน ในการดูแลสุขภาพตนเอง และ/หรือ เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการจัดการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ และดำเนินการทบทวนกฎหมายและกำหนดแนวทางการบูรณาการรูปแบบการเบิกจ่ายงบประมาณจากแต่ละกองทุนให้สอดคล้องกัน</p>	<p>แนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณจากแต่ละกองทุนเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์หลักที่พัฒนาขึ้น ตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประเด็น ความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ</p>	
<p>5. ขอให้ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ วางแผนการศึกษาระบบสุขภาพเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อ พัฒนานโยบาย นวัตกรรม เครื่องมือ ชุดความรู้ และการประเมินผลเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ และสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ</p>	<p>คณะทำงานพัฒนาแผนวิจัยระบบสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับโรคไม่ติดต่อ</p> <p>จำนวนงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เครื่องมือ ชุดความรู้ และการประเมินผลเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อที่ได้รับการพิจารณาสนับสนุนจากแต่ละแหล่งทุน</p>	<p>- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ร่วมกับภาคีเครือข่ายวางแผนการศึกษาระบบสุขภาพเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อ พัฒนานโยบายนวัตกรรม เครื่องมือชุดความรู้เกี่ยวกับ Health Literacy มีการสนับสนุนทุนวิจัย ซึ่งบางเรื่องเสร็จแล้วบางเรื่องก็อยู่ระหว่างดำเนินการ เช่น โครงการเส้นทางการเจ็บป่วยของโรคเบาหวาน ความรอบรู้ด้านสุขภาพและกลยุทธ์ในการสื่อสารกับเรื่องความดันเบาหวาน</p>

ชื่อมติ	เป้าหมายของมติ	ความก้าวหน้าของมติ
		<p>ความรู้ด้านสุขภาพในบริบทของคลินิกหมอครอบครัว การพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการตนเอง และผลลัพธ์ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน ความรู้ด้านสุขภาพเรื่องของไต เป็นต้น</p>
	<p>ผลการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประเด็นความรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไม่ติดต่อ</p>	
<p>6. ขอให้ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าแก่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 13</p>	<p>ผลการดำเนินงานตั้งแต่ปีพ.ศ.2561-2563</p>	